

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg
Titel	Samrådsspørgsmål V (<i>stillet af Nanna Westerby (SF)</i>): ”Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage i lyset af faldet i antallet af praktikpladser på erhvervsuddannelserne, jf. nye tal fra Undervisningsministeriet som viser, at 1.719 færre unge i forhold til samme periode sidste år har fået en praktikplads, samt at Dansk Byggeri kan dokumentere et fald på 20 procent i antallet af lærepladser i bygge- og anlægsbranchen i 2008 i forhold til 2006, hvor lærlingeindtaget toppede.”
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg samt offentligheden
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ca. 10 minutter
Tid og sted	Den 13. januar 2009 i Folketingets Uddannelsesudvalg, Christiansborg. Mødet i udvalget begynder kl. 14.00.

Disposition

1. Indledning
2. Praktikpladsudviklingen
3. Skolepraktik er en nødløsning
4. Virksomhederne må udvise rettidig omhu
5. Eleverne skal være mobile og skolerne skal støtte elever og virksomheder
6. Afslutning

1. Indledning

- Udvalget har stillet mig følgende spørgsmål: ”Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage i lyset af faldet i antallet af praktikpladser på erhvervsuddannelserne, jf. nye tal fra Undervisningsministeriet som viser, at 1.719 færre unge i forhold til samme periode sidste år har fået en praktikplads, samt at Dansk Byggeri kan dokumentere et fald på 20 procent i antallet af lærepladser i bygge- og anlægsbranchen i 2008 i forhold til 2006, hvor lærlingeindtaget toppede.”

2. Praktikpladsudviklingen

- Spørgsmålet bygger på Undervisningsministeriets månedlige praktikpladsstatistik, der blandt andet sammenholder overordnede nøgletal for praktikpladssituationen ved månedens udgang med de tilsvarende nøgletal fra året før. Der er tale om tallene for september, der blev offentliggjort ultimo november sidste år.
- Det er vigtigt for at få det rette perspektiv, at vi også ser på praktikpladsudviklingen over en længere periode. Derfor indeholder den månedlige statistikinformation også bevægelserne på udvalgte skæringstidspunkter siden januar 2003.
- Og når vi skal vurdere bevægelserne fra et overordnet perspektiv, er det nyttigt at inddrage et endnu længere åremål.
- Helt tilbage i 1995 blev der indgået knap 40.000 uddannelsesaftaler årligt. Det antal faldt jævnt i årene frem til 2003, hvor der blev indgået godt 26.000 uddannelsesaftaler. I perioden frem til 2007 oplevede vi en stor vækst og nåede

op på ca. 37.000 indgåede aftaler årligt. I mange brancher var der ligefrem mangel på elever, og derfor faldt antallet af praktikpladssøgende elever fra mere end 11.000 til godt 3.000.

- Min pointe er, at faldet vi oplever i øjeblikket, sker fra et højt niveau for antal indgåede uddannelsesaftaler.
- Jeg kan tilføje, at Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser på et møde i december drøftede den aktuelle praktikpladssituation. Drøftelserne skete på baggrund af en årsstatistik, som redegør for udviklingen fra 2003 til 2007. Rådet udtrykte i den sammenhæng bekymring over udviklingen i den seneste tid og vil nu følge praktikpladsområdet tæt. Den beslutning er jeg meget tilfreds med.

3. Skolepraktik er en nødløsning

- Vi skal holde fast i, at eleverne skal i praktik i en virksomhed. Når de danske erhvervsuddannelser bliver rost i udlandet og kaldt for ”verdens bedste”, så er det især på grund af vekselluddannelsesprincippet – altså at elever både lærer noget på skolen og ude i virksomhederne. Det giver tilpasningsdygtige uddannelser og særdeles gode beskæftigelsesmuligheder for de færdiguddannede elever.
- Jeg nævner dette, fordi spørgerens partifæller i et debatindlæg for nylig har givet udtryk for, at skolepraktik skal have en stærkere placering i uddannelsesgarantien.
- Regeringen mener derimod, at skolepraktik er en nødløsning. Om end desværre en nødvendig nødløsning som kan bringes i anvendelse som den allersidste udvej, når det gælder den såkaldte uddannelsesgaranti – altså løftet om, at alle, der er optaget på et grundforløb, og som gennemfører dette grundforløb, har sikkerhed for at få mulighed for at afslutte en erhvervsuddannelse inden for den pågældende fællesindgang.
- At det bør være den sidste udvej, og at det faktisk er en dårlig nødløsning, det kan jeg underbygge med disse tal:
- UNI-C har fulgt elever, som i 2006 er begyndt med henholdsvis en uddannelsesaftale med en virksomhed og i skolepraktik. 12 måneder efter at eleverne havde indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed, var 83 pct. af eleverne forsat i gang. Det tilsvarende tal for elever i skolepraktik var kun 40 pct.

- Det hører også med til billedet, at elever, der er færdiguddannet i skolepraktik, har dårligere beskæftigelsesudsigter end elever, der er færdiguddannet i en virksomhed.
- Vi kan ikke give en praktikpladsgaranti, men som sagt kan vi give de unge en uddannelsesgaranti. Det er lovfæstet som følge af Velfærdsaftalen.
- Garantien omfatter elever, der har gennemført et adgangsgivende grundforløb med tilfredsstillende resultat.
- En sådan elev kan indgå en uddannelsesaftale med en virksomhed efter eget valg. Sådan går det for langt de fleste.
- Hvis det ikke lykkes at finde en praktikplads, betyder garantien, at eleven skal have tilbud om at indgå en uddannelsesaftale i en af de andre uddannelser, som er placeret i den indgang, som elevens oprindeligt ønskede uddannelse er placeret i. Eventuelt efter en passende faglig supplerings på skole.
- Hvis det heller ikke kan lade sig gøre at finde en uddannelsesaftale på denne måde, skal eleven have tilbud om at blive optaget i skolepraktik i en af de uddannelser, der er placeret i indgangen, eller have tilbud om at blive optaget i en uddannelse, som gennemføres uden praktik i en virksomhed. Selvfølgelig under forudsætning af, at eleven opfylder kravene om EMMA mv.
- Hvis eleven ikke tager imod en af disse muligheder kan eleven til syvende og sidst vælge et andet grundforløb, som kan give adgang til en uddannelse med praktikpladsmuligheder. Eleven vil få fuld merit for sin hidtidige uddannelse.

4. Virksomhederne må udvise rettidig omhu

- Regeringen indførte i 2005 – indenfor rammerne af AER-ordningen - en præmieringsordning, der giver virksomhederne en kontant belønning for at tage flere elever. Denne ordning giver virksomhederne et kontant incitament, men det er i sidste ende arbejdsgiverne selv, der har ansvaret for, at der oprettes det nødvendige antal uddannelsesaftaler. Det vil regeringen holde arbejdsgiverne fast på. Det er også i deres egen interesse, hvis de skal være sikre på i fremtiden at have det nødvendige udbud af kvalificeret arbejdskraft.
- Det er derfor glædeligt, at arbejdsgiverne selv har taget initiativer. For eksempel har Dansk Byggeri for nyligt iværksat en lærlingekampagne, hvor formanden har opfordret alle medlemsvirksomheder til at tage elever. Kampagnen løber frem til juni 2009.

- Jeg er underrettet om, at TEKNIQ her i begyndelsen af de nye år vil tage initiativ til, at el-installatører og vvs-installatører tager flere elever. Og jeg har også hørt, at DI vil sætte initiativer i gang for at sikre tilgangen af elever.
- Undervisningsministeriet gennemfører i samarbejde med skolelederforeningen Danske Erhvervsskoler kampagnen ”Flere fagfolk, tak”. Kampagnen begyndte medio november sidste år og sigter mod at skabe flere praktikpladser samtidig med at erhvervsuddannelsernes image forbedres, og flere elever søger uddannelserne. Kampagnen består fx af tv- og radiospots og en hjemmeside.
- Der er altså allerede stor opmærksomhed og aktivitet på området.

5. Eleverne skal være mobile og skolerne skal støtte elever og virksomheder

- Når jeg siger, at arbejdsgiverne skal sikre, at eleverne kan indgå de nødvendige uddannelsesaftaler, så mener jeg, at alle elever skal kunne få en uddannelsesaftale. Men det kan nødvendigvis ikke blive inden for drømmeuddannelsen.
- Vi er stadig i en situation, hvor for mange elever søger populære uddannelser som fx frisør og dyrepasser, mens for få søger uddannelsesaftaler inden for fx metalindustrien, slagteruddannelserne, bagerfaget samt dele af butiksområdet.
- Undervisningsministeriet relancerer her i januar web-portalens Praktikpladsen.dk, så dette site bidrager til at gøre praktikpladsmarkedet mere gennemsigtigt for skoler, elever og arbejdsgivere. For eleverne vil sitet bl.a. indeholde statistik og oplysninger fra de faglige udvalg, som illustrerer mulighederne for at indgå en uddannelsesaftale. Eleverne kan på den måde i højere grad tage denne dimension med i overvejelserne, når de vælger uddannelse.
- Endelig vil jeg nævne, at skolerne har vigtige opgaver i forhold til at skabe praktikpladser. Skolerne skal opsøge og hjælpe virksomhederne med at oprette pladser og skolerne skal vejlede og støtte eleverne. Skolerne skal tage udfordringen op, at praktikpladserne i en periode ikke vil hænge lige så lavt på træerne, som de har gjort de seneste år. Det føler jeg mig overbevist om, at skolerne er parate til, dels fordi erfaringerne viser, at skolernes arbejde på dette område kan være en afgørende forskel, dels fordi skolerne på denne måde bidrager til at styrke uddannelsernes image, hvad der ligger skolerne meget på sinde.

6. Afslutning

- Som det fremgår, er der allerede nu taget en række initiativer, bl.a. fra arbejdsgiverside, for at fastholde de gode takter på praktikpladsområdet. Vi bør aner-

kende arbejdsgivernes indsats, da arbejdsgiverne har nøglen til at sikre praktikpladserne.

- Jeg kan tilføje, at der som led i Velfærdsaftalen i 2007 blev gennemført et udvalgsarbejde om behovet for at ændre AER-ordningen, så den bedre kan understøtte oprettelse af det nødvendige antal praktikpladser. Det er aftalt med forligspartierne, at rapporten skal drøftes til efteråret, når der er større klarhed om AER's økonomi.
- Foreløbig vil jeg afvente disse drøftelser, og indtil da følger jeg praktikpladsudviklingen meget nøje. Lige her og nu mener jeg ikke, der er behov for yderligere initiativer fra regeringens side. Og jeg er meget tilfreds med, at Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser følger udviklingen nøje blandt andet for at kunne yde mig rådgivning i overensstemmelse med lovgivningen herom.
- Det er af afgørende betydning for vekselluddannelsesprincippet overlevelse, at arbejdsmarkedets parter påtager sig hovedansvaret for praktikpladsområdet, således som det er fastsat i erhvervsuddannelsesloven.